

Afrapportering: Social- og Sundhedsudvalgets studietur 2020

Studieturen blev afviklet fra den 25. februar 2020 - 28. februar 2020. Følgende kommuner i Danmark blev besøgt: København, Odense, Århus, Aalborg og Frederikshavn.

De overordnede temaer med studieturen var velfærdsteknologi, nybyggeri, tilbud til borgere med demens, samt videndeling i forhold til det specialiserede område. Temaerne tager udgangspunkt i Social- og Sundhedsudvalgets arbejdsplan for perioden 2018-2021

Studieturen indeholdte besøg i følgende kommuner i Danmark: København, Odense, Århus, Aalborg og Frederikshavn. I alt 12 steder blev besøgt, se oversigt nedenfor, hvor der var oplæg, diskussion og afprøvninger af konkrete tiltag. I bilag 1 beskrives programmet for studieturen i detaljer.

Sted	Indhold
Københavns-kommune	Center for Demens – Træning og Rådgivning. Inspirationslejlighed for borgere med demens. Living Lab Langgadehus – afprøvning og udvikling af ny teknologi og nye metoder.
Københavns Professionshøjskole	Praksis- og Innovationshuset: - Afprøvning af "old-age" dragter. - Simulation af opgaver fra fødsel til plejecenter.
SOSU H	Videncenter for velfærdsteknologi
Odense Kommune	Herluf Trolle plejecenter: <ul style="list-style-type: none"> o Døgnrytmelys. o Skærmbesøg. Ældre- og Handicapforvaltningen: <ul style="list-style-type: none"> o Håndtering af udgiftspres på det specialiserede område
Århus Kommune	Demenshjørnet Århus: DOKKX og heri DOKK1 som er en velfærdsteknologi udstilling for borgere. Frikommune projekt om søvnprojekt med overvågning af borgere!
Aalborg Kommune	Center for Velfærdsteknologi Nord som også er et tværkommunalt hjælpemiddeldepot. Anneshave er helt nyt plejecenter og aflastningstilbud.
Frederikshavn Kommune	Ingeborghus. Et aktivitetscenter for borgere Demens og pårørende. Arbejde med velfærdsteknologi. Oplæg om omlægning af det specialiserede sociale område og politisk drøftelse

Afreporteringen er struktureret i ud fra studieturens fire temaer. Til hvert tema er der en kort beskrivelse med billeder, samt en opsummering med refleksion over det enkelte tema. Til sidst i afreporteringen er der en opsamling af refleksionerne med efterfølgende forslag til en konkret handlingsplan og fokusområder som resultatet for Social- og Sundhedsudvalgets studietur.

Der er følgende afsnit og temaer i afreporteringen:

- 1) Velfærdsteknologi
- 2) Nybyggeri
- 3) Tilbud til borgere med demens - herunder sparring om det specialiserede social-område.
- 4) Opsamling af refleksioner og konkret handlingsplan og fokusområder.

1) Velfærdsteknologi.

Mange af de steder der blev besøgt havde et element af velfærdsteknologi i deres oplæg eller tilgang. I Københavns Kommunes inspirationslejlighed var der mange små enkle hjælpemidler og teknologier til gavn for borgere og pårørende med demens. Se billeder med beskrivelse nedenfor.

Billedet 1 er et billede af inspirationslejligheden. Billede 2 er en knap som borgeren med demens kan trykke på, inden vedkommende forlader hjemmet. Herefter bliver der meddelt over en højttaler, at borgeren skal huske sine nøgler.

Billede 1

Billede 2

Nedenfor er billeder af enkle og lavpraktiske hjælpemidler. Billede 3 viser en påmindelse om sæbe og tandbørsting, og billede 4 et ur med klokkeslet, dag og påmindelse om kalenderaftaler.

Billede 3

Billede 4

Mange steder blev det nævnt at teknologien eller hjælpemidlet ofte ikke i sig selv er udfordringen, men implementeringsprocessen. Implementeringen indeholder nye arbejdsgange og nye kompetencer for medarbejderne og nye vaner for borgerne, som også indebærer at der er ting, som skal aflæres. I Living Lab Langgadehus har de et såkaldt metoderum med et metodebord. Her gennemgås de helt konkrete praktiske arbejdsgange, og hvordan de forandres som følge af nye teknologier, og hvad det betyder for hvem, der gør hvad i opgaveløsningen. Det illustrerer arbejdsgangen med visuelle hjælpemidler som alternativ til en nedskrevet arbejdsgang man gennemgår i et mødelokale.

Billede 5 viser metodebordet og billede 6 er et eksempel fra Københavns kommune på hvad implementering af en teknologisk løsning betyder.

Billede 5

Billede 6

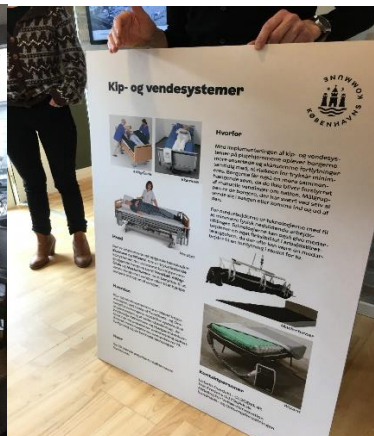
Københavns Kommunes nyåbnede Living Lab består af to rum, hvor der er vist konkrete teknologier med en individuel beskrivelse og vurdering.

På billede 7 er en "Robotkat" som Københavns Kommune har gode erfaringer med i forhold til at berolige udad-reagerende borgere på plejecentre. På billede 8 ses en planche med et andet succesfuldt projekt som er implementeret på de store plejecentre i Københavns kommune. Det omhandler forskellige former for kip- og vendesystemer til forflytning af borgere.

Billede 7

Billede 8

I Praksis- og Innovationshuset var der rundvisning i de metoder og perspektiver som de studerende på Københavns Professionshøjskole gennemgår. Dvs. de kompetencer og forventninger til brug af teknologi, som de studerende vil møde, når de kommer ud på arbejdspladser fx. i kommunerne.

På Københavns Professionshøjskolen undervises der via simulations dukker og bologisimulation fra fødsel til plejecentre. Billede 9 til viser Praksis- og Innovationshusets opbygning. Billede 10 til højre ses en simulationsdukke i sengen. Der er et kontrolrum, hvor dukken kan simulere forskellige tilstande som f.eks. hjertestop, og den studerende kan lære at reagere på dette med hjertemassage på dukken. Dukken reagerer også i forhold til hvor effektiv hjertemassage, der gives.

Billede 9

Billede 10

I Praksis- og Innovationshuset prøvede deltagerne en old-age dragt, der giver bæreren af dragten en personlig oplevelse af, hvordan det er at været svækket på syn, hørelse, vægt og manglende følesans i fingrene. Dette var en lærerig oplevelse for deltagerne og gav et lille indblik i, hvordan dagligdagens gøremål kan opleves udfordrende hos mange ældre. Det blev fremhævet at især syns- og høresansen var meget hæmmende for udførelsen af dagligdagens gøremål. I billederne nedenfor ses nogle af de forskellige situationer som deltagerne prøvede.

Billede 11

Billede 12

Billede 13

Billede 14

Besøget hos SOSU H gav et godt indblik i mulighederne i SOSU uddannelsen og det meget fine uddannelsessted de har fået. Der var dialog om arbejdet med velfærdsteknologi og hvordan det kan bruges til at rekruttere og fastholde flere studerende til SOSU skolen. Både på SOSU h og på professionshøjskolen var der dialog om mulighederne for efter- og videreuddannelse i velfærdsteknologi.

Se billeder fra SOSU H nedenfor.

Billede 15

Billede 16

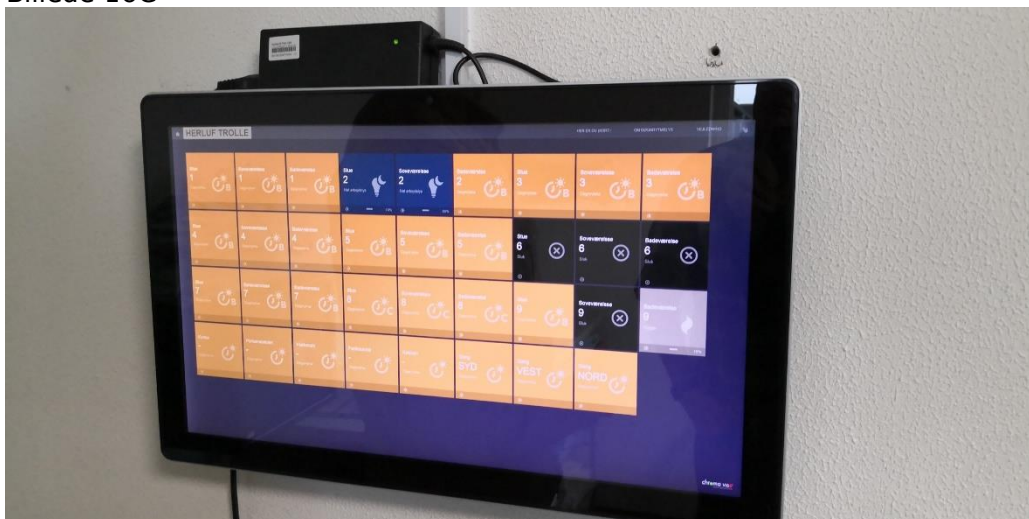
I Odense Kommune blev vist resultater fra afprøvning af døgnrytmelys. En afdeling på Herluf Trolle plejecenter havde opsat døgnrytmelys og oplevet en positiv effekt hos borgerne, i form af højere trivsel, bedre søvn og mindre udad reagerende adfærd. For medarbejderne var der ligeledes højere trivsel og heraf en tendens til lavere sygefravær.

Derudover blev der fortalt om deres implementering af skærmbesøg. Døgnrytmelys og skærmbesøg blev diskuteret i forhold til, hvad der var nemt og svært at implementere. Se billede 16b af døgnrytmelys i loftet og billede 16c billede af styringspanel af døgnrytmelys.

Billede 16b

Billede 16C

I Frederikshavn Kommune fortalte de om deres erfaringer og succeser med brug af velfærdsteknologi. De fortalte blandt andet om deres brug skærme (Sekioa) på plejecentre til mere effektiv dokumentation og kommunikation.

Besøget i DOKKX gav en introduktion til, hvordan borgere kan blive præsenteret for de mange hjælpemidler og teknologier, der kan gøre hverdagen lettere. Århus Kommune har f.eks. en bus med de mest benyttede hjælpemidler, som kommer ud i boligområder for at komme i dialog med borgerne omkring hjælpemidler og teknologier. Temaer som straks-visitation og udlån blev diskuteret.

Nedenfor på billede 17 fra DOKKX ses en udstilling af en stue som blandt andet havde døgnrytmelys. På billede 18 ses en af de mange forskellige rollatorer, der kan afprøves.

Billede 17

Billede 18

Nedenfor på billede 19 foregår en afprøvning af Virtuel reality og på billede 20 ses en touchskærm med forskellige tilgange til læring.

Billede 19

Billede 20

På udstillingen er der mange forskellige hjælpemidler og teknologier, der kan købes i håndkøb. På Billede 21 ses eksempler på høretekniske hjælpemidler og på billede 22 ses forskellige kørestole og aktivitetskærme.

Billede 21

Billede 22

Refleksioner om velfærdsteknologi besøg

På demensområde er der mange enkle hjælpemidler og teknologier, som kan være til stor gavn for borgere og pårørende. Det er vigtigt at kunne videreformidle de mange muligheder der er for, at borgere og pårørende kan være selvhjulpne i længere tid.

Det blev gentaget på tværs af kommunerne og skolerne at implementering af velfærdsteknologi og hjælpemidler kan være en større udfordring end brugen af selve teknologien. Der skal arbejdes metodisk og struktureret for at opnå vellykkede implementeringer.

Der var mange refleksioner og "aha" oplevelser efter at have prøvet "old-age" dragten. Det var blandt andet i forhold til, hvor svært det kan være at kommunikere med svækket syn og hørelse.

Odense Kommunes positive erfaringer med døgnrytmelys kan undersøges nærmere i en Ballerup Kommune kontekst. Derudover fortalte Frederikshavns Kommune om deres brug skærme på plejecentre til mere effektiv dokumentation og kommunikation.

Overvejelse om øget samarbejde med SOSU skolerne, og professionshøjskolen. Der var mange hjælpemidler og teknologier, implementerings og evalueringsmetoder der kunne være interessante at undersøge nærmere i forhold til afprøvning eller udlån på biblioteket i Ballerup Kommune.

2) Nybyggeri

DOKK1 er navnet på det kulturhus, der blandt andet indeholder DOKKX, Aarhus Hovedbibliotek, Aarhus Stadsarkiv, Borgerservice samt andre kulturelle arbejdspladser. DOKK1 er et nybyggeri, der giver rammer og muligheder for mange forskellige aktiviteter og aktører og samarbejder på tværs. Der er også virksomheder, der har kontorer i bygningen. Det var tydeligt at se at det var borgernes hus, da man kunne se mange forskellige brugere, herunder studerende overalt i Dokk1.

Neden for billeder fra DOKK1.

Billede 23

Billede 24

Anneshave er et helt nyt aflastningstilbud i Aalborg Kommune. Udover at borgere kan blive visiteret til tilbuddet er det også muligt for borgere at lave selvindskrivning.

Neden for ses billeder fra Anneshave.

Billede 25

Billede 26

Centerlederen fortalte om byggeprocessen og hvordan hun og borgerne havde deltaget i den. Hun fortalte at tanken var, at borgerne skulle have en form for hoteloplevelse. Derfor bliver boligerne/rummene også betegnet som lejligheder og café. Derudover havde de placeret et handicaptoulet helt tæt på caféen, da personalet dermed sikre hurtigere hjælp til borgerne. Generelt bar bygningen præg af en æstetisk tilgang til byggeriet. Billedet til neden for viser betegnelsen "lejligheder og cafe". Til højre højborde i cafeen hvor der er plads til rollatorer.

Billede 27

Billede 28

Der var i byggeriet en rød tråd mellem arbejdsmiljø og understøttelse af borgerne. I billede 29 ses en hjørnevask på badeværelseret med håndtag, som borgeren kan bruge til støtte. På billede 30 et rullebord til medarbejderne, hvor de kan have deres tablet til at dokumentere øverst og opbevare diverse dagligdags hjælpemidler nedenunder.

Billede 29

Billede 30

I Center for velfærdsteknologi Nord var bl.a. en udstilling med fokus på brandsikring af boliger. Blandt andet sengetøj, nattøj, stole mm. Se billeder nedenfor.

Billede 31

Billede 32

I Center for velfærdsteknologi Nord havde var der en form for justerbart badeværelse, som gør det muligt at afprøve forskellige opsætninger med hjælpemidler inden byggeriet går i gang. Se billede nedenfor.

Billede 33

Refleksion over nybyggeri

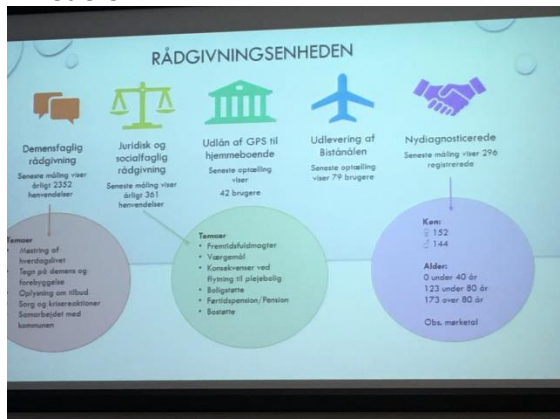
Der var mange inspirerende og forholdsvis enkle løsninger som kan overvejes i forhold til f.eks. udbygningen af Toftehaven. Der er inspiration til mange arbejds-gange, involvering af brugere og brug af materialer, som kan være brugbare for det videre arbejde med byggeri, renovering på ældre, og botilbudsområdet i Ballerup.

2) Tilbud til borgere med demens herunder sparring om specialiserede socialom-råde.

I forbindelse med inspirationslejligheden i Københavns Kommune havde de også tilbud om kognitiv- og fysisk træning mm. I demenshjørnet i Aarhus havde de også mange forskellige tilbud til borgere med demens og pårørende, som var samlet i en bygning.

Nedenfor til venstre ses et overblik over rådgivningsenhedens tilbud. Til højre ses motionscykler med tilhørende film som viser, hvor man virtuelt "cykler hen".

Billede 34

Billede 35

Nedenfor til venstre ses kognitiv træning med hjælp fra en robot. Robotten stiller spørgsmål som borgeren skal svare via i-pad. Derudover kan robotten rulle henover et mønster på "skakbrættet", hvorefter borgeren skal huske dette og selv gå samme mønster. Til højre ses træning af koordination og samarbejde. Der skal samles et puslespil vha. fødderne på gulvet.

Billede 36

Billede 37

I Frederikshavn Kommunes Aktivitetscenter Ingeborghus var der mange forskellige tilbud til borgere med demens. Blandt andet havde de også rekrutteret mange unge frivillige fra gymnasiet. Der var også frivillige der sad ved receptionsskranken og bød folk velkommen, vejledte og havde telefonvagten. Generelt var der et fokus på samarbejde mellem frivillige og fagfolk i forhold til det pædagogiske og aktivitetstilbuddene.

Neden for til venstre ses sansestimulering, der beroliger borgere med demens. Til højre ses en indendørs hyggelig have.

Billede 38

Billede 39

Nedenfor ses et hyggeligt opholdsrum inspireret af den Hollandske demenslandsby De Hogeweyk.

Billede 40

Billede 41

I Ingeborg hus var der også hold med fysiskaktivitet. Se billedet til venstre nedenfor. Til højre ses en reminiscensbolig med ting fra 1950'erne til 1970'erne.

Billede 42

Billede 43

I Odense og Frederikshavns Kommune var der nogle interessante møder med forvaltningerne og politikere, hvor der blev diskuteret og givet sparring på, hvordan det stigende udgiftspres på det specialiserede område kan tilgås og håndteres.

Refleksion over tilbud til borgere med demens

Der er rigtig mange mulige tilbud til borgere med demens og pårørende, som Ballerup Kommune kan blive inspireret af. Det er også meget godt at blive bekræftet i, at Ballerup Kommune allerede lykkes med mange af de samme ting. Derudover var det inspirerende at høre om hvordan andre kommuner arbejder med at håndtere udgiftspres på det specialiserede område.

4. Opsamling af refleksioner på studieturen samt handlingsplan

Samlet set har studieturen givet indsigt i mange relevante indsatser og tiltag, som både kan inspirere udvalget i sit videre arbejde. Samtidig var der også flere eksempler på initiativer og tilgange, som kan bruges til at udfordre den hidtidige tilgang og praksis i Ballerup Kommune. Der var ting som var "nice to have" og nogle ting som for Ballerup Kommune kunne være "need to have". Nedenfor følger en opsamling af refleksionerne og derefter et forslag til en konkret handlingsplan, som resultat af Social- og Sundhedsudvalgets studietur.

Refleksioner om velfærdsteknologi besøg

På demensområde er der mange enkle hjælpemidler og teknologier, som kan være til stor gavn for borgere og pårørende. Det er vigtigt at kunne videreformidle de mange muligheder der er, for at borgere og pårørende kan være selvhjulpne i længere tid.

Det blev gentaget på tværs af kommunerne og skolerne at implementering af velfærdsteknologi og hjælpemidler kan være en større udfordring end brugen af selve teknologien. Der skal arbejdes metodisk og struktureret for at opnå vellykkede implementeringer.

Der var mange refleksioner og "aha" oplevelser efter at have prøvet "old-age" dragten. Det var blandt andet i forhold til, hvor svært det kan være at kommunikere med svækket syn og hørelse.

Odense Kommunes positive erfaringer med døgnrytmelys skal undersøges nærmere i en Ballerup Kommune kontekst. Derudover fortalte Frederikshavns Kommune om deres brug skærme på plejecentre til mere effektiv dokumentation og kommunikation.

Overvejelse om øget samarbejde med Professionshøjskolen og SOSU H. Der var mange hjælpemidler og teknologier, der kunne være interessante at undersøge nærmere i forhold til afprøvning eller udlån på biblioteket i Ballerup Kommune.

Refleksion over nybyggeri

Der var mange inspirerende og forholdsvis enkle løsninger som kan overvejes i forhold til f.eks. udbygningen af Toftehaven. Der var mange eksempler på enkle måder at bygningen og indretningen kan have et æstetisk udtryk. Der er mange overvejelser om arbejdsgange, involvering af brugere og brug af materialer som var inspirerende.

Refleksion over tilbud til borgere med demens

Der er rigtig mange mulige tilbud til borgere med demens og pårørende, som Ballerup Kommune kan blive inspireret af. Det er også meget godt at blive bekræftet i, at Ballerup Kommune allerede har fokus på området og lykkes med flere dele af de samme ting. Derudover var det inspirerende at høre om hvordan andre kommuner om håndtere udgiftspresset på det specialiserede område.

Forslag til Handlingsplan

Indsats	Forventet effekt	Deadline
Forberedelse og brug af døgnrytmelys i Toftehavens nye tilbygning indarbejdes i det igangværende nybyggeri	Bedre Trivsel for borgere og medarbejdere. Heri lavere sygefravær og mindre udadragerende adfærd.	2020 2. kvartal
Inspiration om demensindsatser og lavpraktiske tiltag som f.eks. mapper til pårørende videregives til fagfolk.	Øget kvalitet i demensindsatsen.	2020 3.-4. kvartal
Analyse og Businesscase for døgnrytmelys på alle plejecentre.	Bedre Trivsel for borgere og medarbejdere. Heri lavere sygefravær og mindre udadragerende adfærd.	2020 4.kvartal – 1.kv 2021
Analyse og Businesscase af planlægningsskærme (Sekioa)	Øget effektivisering og kommunikation	2021 1. kvartal
Afprøvning af tablets på rulleborde til hurtigere dokumentation.	Øget effektivisering og forbedret dokumentation.	2020 4. kvartal
Afprøvning af forskellige former for sensorer.	Øget kvalitet og effektivisering.	2021 1.-2. kvartal
Øget fokus på udlån og formidling af mulige hjælpemidler til borgere. Heri hjælpemidler til demensområdet	Flere borgere og pårørende for kendskab til de enkle hjælpemidler der er på markedet.	Iværksættes i 2021
Opdatering af metode og tilgang til arbejdet med velfærdsteknologi. Opdatering af dokumentet Prioritering af arbejde med velfærdsteknologi.	Forbedret og mere synlig tilgang til arbejdet med velfærdsteknologi. Herunder øget fokus på arbejds- gang og metode.	2020 4. kvartal
Inspiration og sparring om det specialiserede socialområde bruges i udvikling af kvalitetsstandarder på området.	Effektivisering og faglig kvalitet	Indgår i det forestående arbejde med udarbejdelse af nye Service og kvalitetsstandarder på det specialiserede voksenområde.
Undersøge mulighed for at brug/leje af Kbhs kommunes Living Lab og/eller private virksomheders demonstrations faciliteter. I det omfang Living lab, og demonstrationsfaciliteter er relevante for BK, kan der på sigt undersøges mulighed for etablere Living lab i samarbejde med andre kommuner. til inspiration for medarbejdere og borgere.	Øge kendskab og inspirere borgers og medarbejders brug af enkle rehabiliterende hjælpemidler og teknologier.	2021

Undersøge mulighederne for efter, -og videreuddannelse i velfærdsteknologi på professionshøjskolen og SOSU H. Herunder også mulighederne for brug AMU kurser.	Øge medarbejdere og leders kompetencer i praksis til at implementere ny teknologi og se muligheder i forandringer.	2021
---	--	------

Deltagerne på studieturen var

Social- og Sundhedsudvalget
Lolan Marianne Ottesen (A)
Kåre Harder Olesen (V)
Maria Lundahl Assov (A)
Jack Nør (A)
Dennis Herman Nygaard Sørensen (A)
Thomas Fogh (Ø)
Administrationen
Mette Vaaben Mortensen, Direktør
Eva Borg, Centerchef Voksne og Sundhed
Niels Bajo Kisku. Velfærdsteknologi-Koordinator

Billede 44. Deltagerne på Social- og Sundhedsudvalget studietur (plus konsulent fra Aalborg Kommune til højre)

